

Susret na zdencu

s. Silvana Fužinato SCJ

Rijeka, 6. srpnja 2010.

Susret na zdencu (Iv 4, 1-42)

• Uvodne napomene

Drage sestre, iako nismo bile neposredni svjedoci povijesnog čina danas se želimo prisjetiti i u svojem sjećanju ponovno oživjeti povijesni trenutak osnutka naše Družbe. Zahvalne Bogu za Njegovo veliko djelo ostvareno u životu i poslanju naše Majke Utemeljiteljice, napose danas želimo promišljati ne samo o prošlosti koju na ovaj način želimo sačuvati živom i dalekom od svakog zaborava, nego i postati svjesnije svoje sadašnjosti, te o njoj razmišljati pogledom usmjerenim u budućnost.

Kao temelj ovoga našeg promišljanja izabrala sam biblijski odlomak o Isusovu susretu za ženom Samarijankom. Možda će se poneka od vas zapitati zašto sam izabrala upravo ovaj izvještaj a ne neki drugi? Kakve veze ima žena Samarijanka s osnutkom naše Družbe, našom Utemeljiteljicom kao i svakom od nas? Na ova i moguća slična pitanja pokušati ću odgovoriti na kraju izlaganja.

• Biblijski izvještaj

¹Kad Gospodin dozna da su farizeji dočuli kako on, Isus, okuplja i krsti više učenika nego Ivan - ² iako zapravo nije krstio sam Isus, nego njegovi učenici - ³ ode iz Judeje i ponovno se vrati u Galileju. ⁴ Morao je proći kroza Samariju. ⁵ Dođe dakle u samarijski grad koji se zove Sihar, blizu imanja što ga Jakov dade svojem sinu Josipu. ⁶ Ondje bijaše zdenac Jakovljev. Isus je umoran od puta sjedio na zdencu. Bila je otprilike šesta ura. ⁷ Dođe neka žena Samarijanka zahvatiti vode. Kaže joj Isus: "Daj mi piti!" ⁸ Njegovi učenici bijahu otišli u grad kupiti hrane. ⁹ Kaže mu na to Samarijanka: "Kako ti, Židov, išteš piti od mene, Samarijanke?" Jer Židovi se ne družu sa Samarijancima. ¹⁰ Isus joj odgovori: «kad bi znala dar Božji i tko je onaj koji ti veli: 'Daj mi piti', ti bi u njega zaiskala i on bi ti dao vode žive». ¹¹ Odvratila mu žena: "Gospodine, ta nemaš ni čime bi zahvatio, a zdenac je dubok. Otkuda ti dakle voda živa?" ¹² Zar si ti možda veći od oca našeg Jakova koji nam dade ovaj zdenac i sam je iz njega pio, a i sinovi njegovi i stada njegova?" ¹³ Odgovori joj Isus: "Tko god pije ove vode, opet će ožednjeti. ¹⁴ A tko bude pio vode koju ću mu ja dati, ne, neće ožednjeti nikada: voda koju ću mu ja dati postat će u njemu izvorom vode koja struji u život vječni." ¹⁵ Kaže mu žena: "Gospodine, daj mi te vode da ne žeđam i da ne moram dolaziti ovamo zahvaćati." ¹⁶ Nato joj on reče: "Idi i

Susret na zdencu (Iv 4, 1-42)

---

zovi svoga muža pa se vrati ovamo." ¹⁷Odgovori mu žena: "Nemam muža." Kaže joj Isus: "Dobro si rekla: 'Nemam muža'!" ¹⁸Pet si doista muževa imala, a ni ovaj koga sada imaš nije ti muž. To si po istini rekla." ¹⁹Kaže mu žena: "Gospodine, vidim da si prorok. ²⁰Naši su se očevi klanjali na ovome brdu, a vi kažete da je u Jeruzalemu mjesto gdje se treba klanjati." ²¹A Isus joj reče: "Vjeruj mi, ženo, dolazi čas kad se nećete klanjati Ocu ni na ovoj gori ni u Jeruzalemu. ²²Vi se klanjate onome što ne poznate, a mi se klanjamo onome što poznamo jer spasenje dolazi od Židova. ²³Ali dolazi čas - sada je! - kad će se istinski klanjatelji klanjati Ocu u duhu i istini jer takve upravo klanjatelje traži Otac. ²⁴Bog je duh i koji se njemu klanjaju, u duhu i istini treba da se klanjaju." ²⁵Kaže mu žena: "Znam da ima doći Mesija zvani Krist - Pomazanik. Kad on dođe, objavit će nam sve." ²⁶Kaže joj Isus: "Ja sam, ja koji s tobom govorim!" ²⁷Uto dođu njegovi učenici pa se začude što razgovara sa ženom. Nitko ga ipak ne zapita: "Što tražiš?" ili: "Što razgovaraš s njom?"

²⁸Žena ostavi svoj krčag pa ode u grad i reče ljudima: ²⁹"Dođite da vidite čovjeka koji mi je kazao sve što sam počinila. Da to nije Krist?" ³⁰Oni iziđu iz grada te se upute k njemu. ³¹Učenici ga dotle nudili: "Učitelju, jedi!" ³²A on im reče: "Hraniti mi se valja jelom koje vi ne poznajete." ³³Učenici se nato zapitkivahu: "Da mu nije tko donio jesti?" ³⁴Kaže im Isus: "Jelo je moje vršiti volju onoga koji me posla i dovršiti djelo njegovo. ³⁵Ne govorite li vi: 'Još četiri mjeseca i evo žetve?' Gle, kažem vam, podignite oči svoje i pogledajte polja: već se bjelasaju za žetvu. ³⁶Žetelac već prima plaću, sabire plod za vječni život da se sijač i žetelac zajedno raduju. ³⁷Tu se obistinjuje izreka: 'Jedan sije, drugi žanje.' ³⁸Ja vas poslah žeti ono oko čega se niste trudili; drugi su se trudili, a vi ste ušli u trud njihov." ³⁹Mnogi Samarijanci iz onoga grada povjerovaše u njega zbog riječi žene koja je svjedočila: "Kazao mi je sve što sam počinila." ⁴⁰Kad su dakle Samarijanci došli k njemu, moljahu ga da ostane u njih. I ostade ondje dva dana. ⁴¹Tada ih je još mnogo više povjerovalo zbog njegove riječi ⁴²pa govorahu ženi: "Sada više ne vjerujemo zbog tvoga kazivanja; ta sami smo čuli i znamo: ovo je uistinu Spasitelj svijeta."

- Egzegeza

Susret na zdencu (Iv 4, 1-42)

Biblijski izvještaj o Isusovu susretu sa ženom Samarijankom ne nalazimo u sinoptičkim evanđeljima. Riječ je, dakle, o odlomku iz Ivanova evanđelja, jednom od najljepših s obzirom na njegovu duboku teološku, ali i antropološku poruku te jednom od rijetkih u kojemu se Isus susreće sa ženom, štoviše sa Samarijankom. Dakako, riječ je i o jednom od najdetaljnijih izvještaja i najživljem prikazu u četvrtom evanđelju koji možemo podijeliti na dva dijaloga i dvije pouke uokvirene temama žive vode i kruha. Središnja tema vjera je Samarijanaca koji otvaraju vrata svojega srca i vrata svojih domova kako bi u njima primili Isusa. Riječ je o odlomku u kojem do izražaja dolazi univerzalizam četvrtog evanđelja u kojemu su srušene sve etičke i religiozne razlike. Isus nije došao samo izgubljenim ovcama doma Davidova nego svakom čovjeku. Cijeli odlomak možemo definirati kao Isusovu progresivnu (postupnu) samoobjavu.

Odlomak možemo podijeliti na tri središnje teme:

Uvod (1-5)

1. voda živa (10-14)

2. klanjanje u duhu i istini (20-24)

3. sjetva i žetva (35-38)

¹Kad Gospodin dozna da su farizeji dočuli kako on, Isus, okuplja i krsti više učenika nego Ivan - ² iako zapravo nije krstio sam Isus, nego njegovi učenici - ³ ode iz Judeje i ponovno se vrati u Galileju.

1-3. uvodni su redci u kojima se navodi razlog Isusova odlaska iz Judeje ponovno u Galileju. Naime u prethodnom poglavlju Isus zajedno sa svojim učenicima odlazi u Judejsku zemlju gdje je zajedno s Ivanom krstio. Tako je između Ivanovih učenika i Židova nastala prepirka o čišćenju. Na prigovor Ivanovih učenika kako Isus krsti i svi hrle k njemu Ivan Krstitelj daje svoje posljednje svjedočanstvo o Isusu kojim završava 3 poglavlje.

Ovo je jedino mjesto u NZ gdje se govori da Isus krsti za vrijeme svog javnog djelovanja. Prema Brownu ovo bi moglo biti povijesno unatoč nijekanju koje slijedi već u 4,2 u kojemu se navodi: «iako zapravo nije krstio sam Isus, nego njegovi učenici». Nijekanje i potpuna šutnja o Isusovu krštavanju u sinoptičkoj tradiciji je razumljiva ako je, nakon što je Ivan Krstitelj uhvaćen, Isus prestao s krštavanjem te se stoga njegovi

Susret na zdencu (Iv 4, 1-42)

---

sljedbenici nisu sjećali njega kao onoga koji je krštavao. Rivalstvo između Isusovih i Krstiteljevih pristaša, pri čemu je Isus, očito, imao veći uspjeh nego Ivan Krstitelj (3,26), može odražavati situaciju iz vremena kad je Evanđelje bilo napisano: Dj 18,24-19,7 donose tvrdnju da su sljedbenici Ivana Krstitelja i dalje postojali. Jednako tako spisi iz drugog i trećeg stoljeća govore o prisutnosti onih koji su tvrdili kako je Ivan Krstitelj Mesija, a ne Isus.

Međutim, protivljenje učenika Ivana Krstitelja omogućava samom Krstitelju još jednom (snažnije) pojasniti tko je on, te istaknuti veličinu onoga za koga je došao pripremiti put.

Četvrto dakle poglavlje započinje opisom Isusova zemljopisnog prijelaza iz Judeje prema Galileji. Na tom putu Isus se zaustavlja u Samariji. U 4. r. čitamo kako je Isus morao proći kroz Samariju. Međutim, zemljopisno gledano Isusov prolazak kroz Samariju na putu prema Galileji nije bio nužan. Navod nužnog prolaska postaje zagonetniji ukoliko uzmemo u obzir činjenicu kako je riječ o Samariji koja je u očima Židova smatrana poganskim područjem iako se radilo o najsjevernijem dijelu Palestine o čemu će biti više riječi u nastavku. Isusov prolazak Samarijom nije dakle bio nužan, a ni slučajan. Nije, dakle, riječ o geografskoj nužnosti nego o teološkom izričaju u kojemu je implicirana Božja volja. Isus prolazi Samarijom s razlogom, kao što ćemo jasno vidjeti u nastavku izvještaja.

⁵Dođe dakle u samarijski grad koji se zove Sihar, blizu imanja što ga Jakov dade svojem sinu Josipu. ⁶ Ondje bijaše zdenac Jakovljev. Isus je umoran od puta sjedio na zdencu. Bila je otprilike šesta ura.

Isus, dakle dolazi u samarijski grad Sihar, tj. stari Sihem (aram. Sihara) ili sadašnje selo Askar na podnožju brda Ebal. Sihem je bio grad na teritoriju Efraimova roda, u čijoj se blizini nalazilo jedno od najstarijih židovskih svetišta. Uz Sihem su povezane mnoge legende. Ondje se Bog ukazao Abrahamu koji mu je zatim sagradio žrtvenik. Jakov je na tom području kupio komad zemlje i sagradio oltar. Kraj Sihema su braća prodala Josipa te su ondje bile pokopane njegove kosti pošto su Židovi osvojili Palestinu. U njemu su se održavale skupštine židovskog saveza plemena te je u njemu poslije Salomonove smrti Jeroboam bio izabran za vladara države Izrael. Bio je

Susret na zdencu (Iv 4, 1-42)

---

prijestolnica te države sve do IX. st. pr. Kr. Kada je izgrađena Samarija. Riječ je dakako o gradu koji je u povijesti izraelskoga naroda bio značajan te kao takav svima dobro poznat.

Ivan navodi kako je ondje bio Jakovljevi zdenac na kojemu je Isus umoran od puta sjedio. Jakovljevi zdenac ne spominje se u knjizi Postanka. Međutim nalazio se kojih tisuću metara od Sihema. Susret kod zdenca jedna je od tema spisa o izraelovim rodozačetnicima, tj. patrijarsima (Post 24, 10ss; 29, 1ss; Izl 2,15ss). Naime zdenci i mjesta na kojima ima vode nalazili su se duž zemaljskih i duhovnih putovanja rodozačetnika i naroda za vrijeme Izlaska (Post 26, 14-22; Izl 15, 22-27 ; 17, 1-7 i dr.). Zdenci su bili mjesto susreta pastira koji su dolazili zahvatiti vode za svoja stada, mjesto susreta putnika kao i mjesto susreta mještana koji su dolazili po vodu. Međutim, nisu uvijek bili samo mjesto pozitivnih susreta. Naime, često puta znali su biti i mjesto borbe i sukoba između neprijatelja, ali i pripadnika istoga naroda. Također nalazimo svjedočanstvo i o dolasku sluga na zdenac kako bi tu pronašli ženu za svojega gospodara. Zdenac je i mjesto pomirenja kao i sjećanja na prošle događaje, napose iz vremena patrijarha. Izvorska voda u SZ simbol je života koje dariva Bog, napose u mesijansko vrijeme (Iz 12,3; 55,1; Jr 2,13; Ez 47, 1s; Ps 46,5; Zah 14,8; Otk 7,16-17; 22,17). Također je simbol Mudrosti i Zakona ukoliko daju život (Izr 13,14; Sir 15,3; 24, 23-29). Sve navedene teme utkane su u prizore evanđelja u kojima je živa voda simbol Duha (Iv 7, 37-39 i 1,33ss).

Isus je umoran od puta sjedio na zdencu jedna je predivnih Ivanovih formulacija u kojima prikazuje Isusovo čovještvo. Isus, živi iskustvo svakoga čovjeka. Umoran od puta, iscrpljen, iznemogao od žeđi sjedi na zdencu kako bi se odmorio te čeka onu od koje će zaiskati vode!

Bila je otprilike šesta ura. Prema židovskom računanju vremena šesta ura je podne. Tema «časa» jedna je od središnjih tema Ivanova evanđelja koja će se poput crvene niti provlačiti cijelim evanđeljem sve do posljednje Isusove ure. Ura, umor, žeđ, mjesto upućuju na Isusovu muku i smrt, na šestu uru kada će Isus umrijeti na križu, a iz njegova kopljem probodena boka poteći krv i voda.

⁷Dode neka žena Samarijanka zahvatiti vode. Kaže joj Isus: "Daj mi piti!"

Susret na zdencu (Iv 4, 1-42)

U svom izvještaju Ivan nam ne donosi biografske podatke o ženi koju Isus susreće na zdencu. Ne znamo kako se zove, kojoj je obitelji pripadala, je li imala svoju vlastitu obitelj, kakvo joj je zanimanje, je li u društvu bila jedna od uglednih i cijenjenih osoba ili... Ono što iz samog teksta možemo spoznati o ženi jest da je bila Samarijanka te da u podne dolazi na zdenac kako bi zahvatila vode. Možemo postaviti hipotezu kako Ivan ne imenuje ženu zbog univerzalizma. Ostavljajući tako mogućnost svakom čovjeku da se osobno prepozna u liku ove žene.

Žena Samarijanka alegorija je samarijanskog nevjernog naroda. Naime, Samarijanci su bili stanovnici Samarije, najsjevernijeg dijela Palestine. U VIII. st. pr. Kr. Asirci su osvojili Samariju, odveli najveći dio židovskog stanovništva u ropstvo, te ondje naselili kolonije iz Mezopotamije. Biološko miješanje skupina raznog etničkog podrijetla u toku nekoliko stoljeća stvorilo je poseban tip stanovništva koji se razlikovao od Židova. Naime, Samarijanci su ispovijedali židovsku religiju, ali su štovali i neka mezopotamska božanstva. Zbog toga su ih Židovi nakon povratka iz babilonskog sužanjstva smatrali neznabošcima i nečistima te im zabranili sudjelovanje u obnovi hrama. Zabranili su čak i ženidbe s njima. Započeti antagonizam nastavio se u vjerskim oblicima. Samarijanci su tako izgradili vlastiti hram na brdu Gerizim gdje se nekada nalazilo prastaro židovsko svetište Sihem. Organizacija kulta i hramske službe odgovarala je organizaciji kulta u Jeruzalemu. Slavili su Pashu - i još je danas slave - na prastari Mojsijev način. Gerizim je za njih ostao sveta gora i nakon što su im Židovi srušili hram u II. st. pr. Kr. Njihova je religija u svojoj biti i izvornosti ostala židovska i to u onom prvotnom arhaičnom obliku jer nisu prihvaćali promjene koje su Židovi unijeli u nju poslije povratka iz Babilonskog sužanjstva, kao npr. vjeru u anđele i uskrsnuće mrtvih. Od svih starozavjetnih spisa priznavali su samo Petoknjižje. Još i danas čuvaju Petoknjižje napisano starim hebrejskim pismom u sinagogi u Naplusu. Židovi su strašno mrzili Samarijance. Smatrali su ih opsjednutima i nečistima. Zaobilazili su njihova naselja. Ukoliko bi Židov nekoga htio povrijediti nazvao bi ga Samarijancem (Iv 8,48). Pojesti i barem jedan zalogaj sa Samarijancem bio je teški grijeh. Samarijanci su pak Židovima nastojali vraćati istom mjerom: napadali su hodočasnike, palili vatru po brežuljcima da prevare Židove glede mladača, prodrli su u hramsko dvorište u

Susret na zdencu (Iv 4, 1-42)

Jeruzalemu i ondje pobacali mrtvačke kosti i tako onečistili hram, itd. O ovom neprijateljstvu između Židova i Samarijanaca nalazimo svjedočanstvo i u ovom novozavjetnom izvještaju o Isusu i Samarijanki kao i o izvještaju o *Milosrdnom Samarijancu*. Iz ovog kratkog opisa možemo zaključiti kako se radi o ženi Samarijanki, pripadnici Židovima neprijateljskog naroda.

No, nije riječ samo o susretu s osobom koja je pripadala neprijateljskom narodu. Štoviše riječ je o ženi koja u židovskoj kulturi i mentalitetu, kao i inače na istoku, nije imala jednaku vrijednost kao i muškarac. U nastavku želim navesti samo nekoliko primjera koji jasno pokazuju položaj žene u obitelji i društvu koji je bio daleko niže vrijednosti od onog kojeg je imao muškarac. Unutar obitelji ženi su bili povjereni najteži poslovi. Ne samo oni uobičajeni poput vođenja kućanstva, kuhanja i šivanja nego i ispaša blaga te obrađivanje zemlje. Međutim, za ženu titula vrijedna najvećeg poštovanja bilo je majčinstvo. Djeca su joj bila dužna iskazivati poštovanje i poslušnost. Ukoliko ne, slijedila je jednaka kazna kao i za neposlušnost prema ocu (Izl 21,17; Lev 20,9; Pnz 21,18-21; 27,16). Također u religioznom životu Tora je isključivala ženu iz sudjelovanja u središnjim trenucima kulta kao i iz svećeništva. Ženi je bilo zabranjeno izići bez velom pokrivena glava, **razgovarati na cesti s bilo kojom osobom**, pohađati školu bilo kojeg rabina kao i podučavati. Žena se trebala posvetiti kućanskim poslovima čak i subotom dok se muškarac odmarao (Izl 20, 8-9).

Riječ je dakle o ženi Samarijanki s kojom Židovi nisu smjeli niti željeli doći u bilo kakav kontakt. Štoviše riječ je o ženi koja nije smjela razgovarati na cesti, tj. na javnom mjestu. I na kraju riječ je o ženi koja dolazi na zdenac sama i još k tomu točno u podne. Redovito su žene dolazile zajedno na zdenac u jutarnjim ili večernjim satima. Iz kojih razloga dolazi na zdenac u podne? U ovom slučaju biblijski izvještaj ne donosi motive njezina podnevnog dolaska. Možemo postaviti hipotezu i reći kako je došla u podne ne želeći susresti nikoga zbog lošeg ugleda kojeg je imala u društvu, što je možda bila na lošem glasu, ili je pak željela izbjeći osude i kritike svojih mještana. Međutim, o svemu ovome ne nalazimo svjedočanstvo niti temelj u biblijskom tekstu.

U susretu sa ženom Samaritankom Isus ruši zidove svake ljudske obzirnosti kao i zakona koje bližnjega lišava njegova ljudskog dostojanstva. Na svoju inicijativu

Susret na zdencu (Iv 4, 1-42)

---

započinje razgovor sa ženom, bez prisutnosti ostalih, na javnom mjestu, na način na koji je s njom mogao razgovarati samo njezin muž, sa ženom koja nije pripadala njegovu narodu i još k tomu traži od nje piti.

"*Daj mi piti!*" Isusove su riječi upućene ženi Samarijanki. Iste one riječi koje će Isus izgovoriti na križu neposredno prije svoje smrti (Iv 19,28). Bile su to riječi ne samo čovjeka koji zbog nedostatka vode u tijelu uslijed muke i boli osjeća jaku žeđ. Prije svega to su riječi koje su dozivale u svijest upravo ove riječi izgovorene Samarijanki. Isus obećava ženi izvor žive vode, ali tek nakon što ju je sam od nje zaiskao. Isto će tako na križu zaiskati vodu kako bi ljudima umirući na križu darovao vječni život. Isus obećava život od Boga, Boga koji žeđa zauvijek. Ali ne samo da čovjeku daruje život vječni, vodu života. Naprotiv samoga čovjeka čini izvorom vode za sve druge. U ovim Isusovim riječima prisutan je veliki paradoks Božje ljubavi. Bog pruža svoju ruku kako bi zaiskao od čovjeka. Međutim, u stvarnosti Bog je već odlučio darovati čovjeku svoj dar prije negoli je od njega zaiskao. **Izvor koji umire na križu moli malo vode.** Upravo u ovom činu nalazi se veliki i potpuni preokret ljudske stvarnosti, objava Božjeg misterija koji govori o velikoj darežljivosti Božjeg dara koji da bi darovao traži. Isus u ovom činu objavljuje Božju volju koja pita kako bi se mogla darovati. Na ovaj način dar je besplatan i slobodan. Bog ne prisiljava čovjeka na prihvaćanje njegova dara, ali pitajući ga pomaže čovjeku otvoriti mu se i primiti dar koji mu je već odlučio darovati jer se između Božjeg darivanja i čovjekova primanja nalazi vjera, tj. sloboda. No, dar je čovjeku ponuđen pitanjem. Tako Isus pita Samarijanku da mu da vode kako bi joj On mogao dati živu vodu od koje neće ožednjati nikada više. Za razliku od proroka Isus ne započinje svoj razgovor govoreći o grijesima i pogreškama. Jednostavno izražava svoju žeđ. Ne polazi od osjećaja krivnje ili straha od smrti, nego od želje za ljubavlju i životom koja je prisutna u njemu, ali i u svima nama te koja nadilazi sva naša nezadovoljstva i nesavršenosti.

⁸*Njegovi učenici bijahu otišli u grad kupiti hrane.*

U 6.r. Isus je započeo svoj razgovor sa Samarijankom. Međutim, kako bi na pozornici ostali Isus i Samarijanka sami, potrebno je nešto učiniti s apostolima. Ivan

Susret na zdenцу (Iv 4, 1-42)

---

jednostavno navodi kako su otišli u grad kupiti hrane. Na taj način omogućio je nesmetano odvijanje razgovora dok će se apostoli na scenu vratiti tek u 27. retku.

⁹*Kaže mu na to Samarijanka: "Kako ti, Židov, išteš piti od mene, Samarijanke?" Jer Židovi se ne druže sa Samarijancima.*

U Samarijankinu upitu upućenu Isusu ne nalazimo ništa neobično. Dapače sasvim je očekivan i logičan ukoliko uzmemo u obzir sve do sada rečeno o ne baš prijateljskim i bratskim odnosima Samarijanaca i Židova. Brown Samarijankin odgovor tumači kao ljutnju na nepravedno ponašanje Židova prema samarijanskim ženama zbog koje odbija Isusovu molbu da mu da piti. Osobno mislim da ovakvo tumačenje ne nalazi svoje utemeljenje u biblijskom tekstu. Koji u ovom slučaju kao i inače ne govori o osjećajima svojih protagonista. Iz teksta ne možemo zaključiti je li mu žena dala piti ili ne. Ali zasigurno je ovakav Isusov stav pobudio u ženi zaprepaštenje i čuđenje. Najmanje što je mogla očekivati bilo je obraćanje jednog Židova i još k tomu s molbom da mu dade piti. Odmah nakon ženina upita autor daje pojašnjenje: Jer Židovi se ne druže sa Samarijancima. Riječ je o već prije navedenoj teološkoj opoziciji između Samarijanaca i Židova.

¹⁰*Isus joj odgovori: «kad bi znala dar Božji i tko je onaj koji ti veli: 'Daj mi piti', ti bi u njega zaiskala i on bi ti dao vode žive».*

Isusov odgovor na ženin upit ide korak dalje. Ne odgovara na njezin prigovor, ali iznosi ono što on može dati njoj – vode žive. «Daj mi piti» Isusov je pitanje kojim je želio započeti govor o živoj vodi koju samo On može dati i koju je već odlučio darovati ženi. O kakvom je Božjem daru riječ? Odnosi li se Isusov misteriozni govor o daru samoga sebe? Njegovu objavu? Duha Svetoga? U judaizmu «dar Božji» je «živa voda», tj. Tora. Dijalog Isusa i Samarijanke uokviren je dvjema pitanjima: «Daj mi piti» (r.7) i «Gospodine, ... daj mi te vode» (r.15). Na istoku voda je imala veliko simboličko značenje: život, snagu, čišćenje, moć... «Živa voda» o kojoj Isus govori dar je Duha Svetoga i život vječni koji će darovati svima onima koji vjeruju u nj.

U ženi Samarijanki koja je došla na zdenac zahvatiti vode nalazi se svaki čovjek koji u svome srcu nosi neutaživu žeđ za vodom - žeđ za ljubavlju i životom koji ne može utažiti materijalna voda. Žeđ koja u svojoj želji da bude ugašena biva sve jača i jača i

Susret na zdencu (Iv 4, 1-42)

---

koja u svom traženju ne odustaje ni pod cijenu umora, neuspjeha, razočaranja, patnje i boli, ali žeđ koju može utažiti samo živa voda Isusa Krista. Naša žeđ može biti utažena samo ukoliko smo iskusili i ukoliko istinski poznajemo Očevu ljubav prema nama. **Čovjek živi i ljubi u onoj mjeri u kojoj se sam osjeća prihvaćen i voljen.**

¹¹ Odvрати mu žena: "Gospodine, ta nemaš ni čime bi zahvatio, a zdenac je dubok. Otkuda ti dakle voda živa?" ¹² Zar si ti možda veći od oca našeg Jakova koji nam daje ovaj zdenac i sam je iz njega pio, a i sinovi njegovi i stada njegova?"

U ženinu odgovoru možemo vidjeti kako još uvijek misli na materijalnu izvorsku vodu. U 11. r. iznova se susrećemo s upitom o izvornosti izraženom u grčkoj riječi *póthen* – otkuda? U ovom slučaju žena pita Isusa otkuda mu voda živa. Rr. 11-12 jedan su od primjera ivanove ironije. Međutim, žena je mogla postaviti ovakvo ironično pitanje jer nije znala tko je onaj koji s njom govori, za razliku od čitatelja koji zna da je njezin sugovornik Isus – darivatelj žive vode, dakako veći i od Jakova. Prema ivanovskoj ironiji Isus jest veći od Jakova, ali još jednom ne dopušta skretanje s glavne teme, pa nastavlja s objašnjenjem da on govori o vodi koja struji u život vječni o vodi koja će trajno utažiti žeđ.

¹³ Odgovori joj Isus: "Tko god pije ove vode, opet će ožednjeti. ¹⁴ A tko bude pio vode koju ću mu ja dati, ne, neće ožednjeti nikada: voda koju ću mu ja dati postat će u njemu izvorom vode koja struji u život vječni."

Isus je došao k nama kako bi u nama ponovno oživio naše najdublje želje. Želje za ljubavlju, srećom životom, ispunjenjem... želje duboko utkane u našoj ljudskoj naravi, želje koje prožimaju cijelo naše biće, a koje su u nama zatomili naša razočaranja i strahovi. Koliko smo puta u životu osjetili veliku snagu ove žeđi. Iz dana u dan tražili izvore vode koji bi je mogli utažiti. Hodili trnovitim, dalekim i prašnjavim cestama, po kiši i suncu ne bi li negdje daleko pronašli izvor vode za kojim smo čeznuli. Nalazili smo lažne izvore koji umjesto da su nam utažili žeđ samo su je još produbili ili prividno ugasili svojim razočaranjima, beznađima, bolima i ranama. Tako ranjeni i uplašeni odustajemo i ne želimo nastaviti svoj hod. No, Isus dolazi k nama, umoran od puta sjeda na naš zdenac, traži od nas našu lažnu vodu kako bi nam darovao sebe - izvor žive vode od koje nećemo ožednjati nikada više.

Susret na zdencu (Iv 4, 1-42)

---

¹⁵Kaže mu žena: "Gospodine, daj mi te vode da ne žedam i da ne moram dolaziti ovamo zahvaćati."

Ivan na genijalan (izvanredan) način prikazuje ženinu zainteresiranost samo za materijalnu vodu, kako ne bi morala dolaziti na zdenac. Dakako nije razumjela Isusov govor o živoj vodi. No, upravo tada, što je tipičan ivanovski stil, Isus razgovor uzdiže na novu višu razinu, te se usredotočuje na njezina muža kako bi učinio napredak na drugom polju.

¹⁶ Nato joj on reče: "Idi i zovi svoga muža pa se vrati ovamo." ¹⁷Odgovori mu žena: "Nemam muža." Kaže joj Isus: "Dobro si rekla: 'Nemam muža!'" ¹⁸Pet si doista muževa imala, a ni ovaj koga sada imaš nije ti muž. To si po istini rekla."

Odgovor koji Samarijanka daje Isusu napola je istinit. Međutim, Isus koji sve zna, pokazuje da vrlo dobro poznaje njezinih pet muževa kao i onoga s kojim sada živi, a koji joj također nije muž. O kakvoj je dakle ženi riječ i tko su bili njezini muževi? U odgovorima na postavljena pitanja egzegeti se razilaze. Poneki u njoj vide ženu grešnicu koja je imala pet muževa te i sada živi u grešnom stanju s čovjekom koji joj također nije muž. Međutim, Isusova nakana kao što možemo vidjeti iz samoga teksta nije kazniti ženu, predbacivati joj njezine grijehe, donijeti moralnu osudu. Naprotiv jedina Isusova nakana jest privesti ženu k vjeri. Rr. 16-19 ne donose na svjetlo niti prikazuju ženin nemoralan život. Čini se da ovo nije Isusova prvotna nakana niti ona zaokuplja njegove misli.

Nalazimo se pred jednom od značajnijih karakteristika Ivanova evanđelja, a to je dvoznačnost. Naime, Ivan u svojim navještajima često puta donosi izričaje koji mogu imati, a i imaju dvostruko značenje. Tako i u ovom odlomku kada je riječ o imenici upotrijebljenoj za petoricu ženinih muževa moguće ih je shvatiti na dva načina: kao muževe ili kao božanstva.

Naime, žena je svoga muža oslovljavala imenom *ba'al* što znači gospodar ili *adòn* što znači Gospodin (usp. Post 18,12, Suci 19,26; Am 4,1), upotrebljujući tako iste nazive kojim je sluga oslovljavao svoga gospodara ili državljanin svoga kralja. Žena je bila smatrana vlasništvom svoga muža (Post 20,3; Pnz 22,22) i ubrajala u njegovu imovinu zajedno sa slugom, sluškinjom, kućom, njivom, volom i magarcem (Izl 20,17; Pnz 5,21).

Susret na zdencu (Iv 4, 1-42)

“Vjenčati se” u hebrejskom jeziku izriče se istim glagolom koji ima korijen riječi *ba'al* te je jednak glagolu “postati gospodar”. Žena nije mogla baštiniti ništa što je bilo vlastito njezinu mužu isto kao što niti kćeri nisu mogle baštiniti imovinu svoga oca. Nadalje, prema židovskom zakonu žena se nije mogla rastaviti od svoga muža. U Pnz 24, 1-4 čitamo: “Kada tko uzme ženu i s njome postupi kao muž, a potom na njoj otkrije što ružno, te ona više ne nalazi milosti u njegovim očima, i on joj napiše otpusno pismo, uruči joj ga i potjera je iz svoje kuće...”. Rastava se izvršila tako da je muž otpuštenoj ženi dao “otpusno pismo”, s kojim je ona mogla sklopiti brak s drugim muškarcem. Ukoliko se željela rastaviti od svoga muža ženi nije preostalo drugo nego učiniti sve kako bi je muž zamrzio i otpustio. Otpuštena žena obično se vraćala u očinski dom (Lev 22,13). No, njezina sudbina nije bila nimalo zavidna. Često je do smrti u svojoj očinskoj kući bila sluškinja u obitelji svojega brata (Iz 54,6).

Iz svega navedenoga možemo zaključiti da se ne radi o ženi preljubnici. Ukoliko je imala pet muževa to znači da je od svih prethodnih muževa bila ostavljana. Nije, dakle, riječ o ženi grešnici, bludnici ili preljubnici. Prije svega riječ je o ženi koja je proživjela bolno iskustvo ostavljenosti i napuštenosti.

Nadalje, ukoliko bi i bila preljubnica tada je prema zakonu trebala biti kamenovana već nakon prvog preljuba. Kazna zbog preljuba za muškarca i ženu nije bila jednaka. Muškarac je činio preljub samo onda kad je imao odnos s udatom ženom (Lev 20,10; Pnz 22,22ss). Ukoliko bi spolno općio sa slobodnom ženom ili djevojkom morao ju je uzeti za ženu ili platiti polovicu *mohara* (Pnz 22,23-27). Žena je naprotiv bila okrivljena za preljub, općila ona sa slobodnim ili oženjenim muškarcem, a preljub se kažnjavao smrću kamenovanjem.

Štoviše Isus u susretu s njom niti jednom riječju ne spočitava joj njezinu prošlost, ne spominje njezine grijehe, ne donosi moralni sud. Jednostavno je poziva da pozove svoga muža nakon čega joj objavljuje svoju slavu koja se očituje u poznavanju dubina ljudskih slabosti i jadnosti.

U skladu sa simbolizmom toliko prisutnim u Ivanovu evanđelju jedna skupina egzegeta “pet muževa” tumači kao alegoriju za pet božanstava pet okolnih poganskih naroda koji su se naselili u Samariji u 8 st. pr. Kr. nakon asirskog osvajanja Samarije.

Susret na zdencu (Iv 4, 1-42)

Simbolizam je tim više moguć jer su se božanstva nazivala istim imenom kao i muž, tj. *ba'al*. Možemo nadalje zaključiti kako se radi o simboličnom tekstu koji govori o religioznoj nevjeri Samaritanaca.

Na kraju možemo reći da je riječ o ženi koja unatoč brojnim ostavljanjima, razočaranjima i bolima nije prestala vjerovati u opstojnost istinske ljubavi. Ženi koja nije unatoč ranama zatvorila svoje srce ljubavi niti je upala u stanje depresije i očaja. Ženi koja neumorno nastavlja tražiti vodu za kojom njezino srce i cijelo biće toliko žeda, nadajući se i vjerujući kako će je ipak pronaći.

¹⁹ *Kaže mu žena: "Gospodine, vidim da si prorok. ²⁰ Naši su se očevi klanjali na ovome brdu, a vi kažete da je u Jeruzalemu mjesto gdje se treba klanjati."*

Ženin odgovor doziva u sjećanje isti onaj odgovor koji je u 1,49 izrekao Natanael: "Učitelju ti si Sin Božji! Ti kralj si Izraelov!

Činjenica da se razgovor između Isusa i žene nastavlja potvrđuje da Isusu nije toliko važna njezina prošlost. Isus u svojem zalaganju ima samo jedan cilj - dovesti ženu k vjeri i spoznaji istinske ljubavi. Nadasve iznenađena Isusovim poznavanjem njezina života, žena otvara svoje srce vjeri, konačno ga prepoznaje kao proroka te iznosi teološku raspravu između Židova i Samaritanaca. Kao što je već rečeno, riječ je o brdu Gerizimu na kojemu su Samaritanci sagradili hram da bude suparnik hramu u Jeruzalemu. Srušio ga je Ivan Hirkan 129. pr. Kr.

Isus i ovaj put odbija pokušaj skretanja razgovora s glavne teme te najavljuje:

²¹ *A Isus joj reče: "Vjeruj mi, ženo, dolazi čas kad se nećete klanjati Ocu ni na ovoj gori ni u Jeruzalemu. ²² Vi se klanjate onome što ne poznate, a mi se klanjamo onome što poznamo jer spasenje dolazi od Židova. ²³ Ali dolazi čas - sada je! - kad će se istinski klanjatelji klanjati Ocu u duhu i istini jer takve upravo klanjatelje traži Otac. ²⁴ Bog je duh i koji se njemu klanjaju, u duhu i istini treba da se klanjaju."*

Isus se obraća Samaritanki s misterioznim nazivom "ženo", koje u Ivanovu evanđelju susrećemo u Isusovu obraćanju svojoj majci (2,4; 19,26), preljubnici (8,10) te Mariji Magdaleni (20, 13.15). U 21. r. Isus iznova govori o "času" koji u ovom slučaju ima religiozno eshatološko značenje. Isti izričaj susrest ćemo i u 23. retku.

Susret na zdencu (Iv 4, 1-42)

Isus u svom odgovoru na ženin upit na izričit način ističe opoziciju između Židova koji se klanjanju onome što poznaju i Samaritanaca koji se klanjanju onome što ne poznaju.

Spominjanje "Židova" u ovom slučaju ima pozitivno značenje jer se odnosi na židovski narod općenito, a ne na religiozne poglavare, tj. religiozni autoritet koji je bio protivan Isusu.

Premda spasenje dolazi od Židova, dolazi vrijeme, već je došlo, kada ovakva pitanja o mjestu štovanja Boga neće više biti važna jer će bogoštovlje na oba ova kulturna mjesta biti nadomješteno klanjanjem u Duhu i istini.

U 24. r. nalazimo definiciju Boga koji je Duh. U 1Iv 1,5 čitamo da je Bog svjetlost a u 1Iv 4,8.16 da je Bog ljubav. Evanđelist, dakle, opisuje Boga u odnosu prema ljudima. U SZ Bog se objavljivao djelovanjem svoga Duha (Iz 63,14). Duh je počelo novoga života, ali i novoga bogoštovlja koje ima biti u istini. To je bogoštovlje "u istini" jer jedino ono odgovara objavi koju je Bog o tome dao u Isusu.

Ne možemo razumjeti niti svjedočiti Isusa govoreći O NJEMU već govoreći S NJIM, ljubeći i slušajući ga. Koliko smo u našem svakodnevnom životu daleko od ove istine?

Istinski kult, kako objavljuje Isus jest kult u duhu i istini a ne idolatrija, tj. kult bez ljubavi prema Bogu i čovjeku.

²⁵ Kaže mu žena: "Znam da ima doći Mesija zvani Krist - Pomazanik. Kad on dođe, objavit će nam sve." ²⁶ Kaže joj Isus: "Ja sam, ja koji s tobom govorim!"

Redak 26. nalazi se točno u središtu cijelog odlomka. Prema retoričkoj analizi poruka biblijskog teksta nalazi se uvijek u središtu. Upravo u ovom retku Isus se objavljuje Samarijanki kao Mesija. Isusov odgovor "Ja sam" poziva ženu da se suoči s otvorenim pozivom na vjeru. Sve do sada bilo je postupna priprava za ovaj poziv, ali i na osobni odgovor koji je Samarijanka pozvana dati. Isusove riječi "ja sam" pozivaju na starozavjetnu Božju objavu započetu s Mojsijem, a koja sada nalazi svoj potpuni izričaj u Isusu - Mesiji. Isus se objavljuje kao Mesija ne samo židovskom narodu nego i Samarijancima, tj. poganima, ali i svim ljudima. Isusova mesijanska objava postaje univerzalna.

Susret na zdencu (Iv 4, 1-42)

---

27 Uto dođu njegovi učenici pa se začude što razgovara sa ženom. Nitko ga ipak ne zapita: "Što tražiš?" ili: "Što razgovaraš s njom?"

Ivan u svom specifičnom narativnom stilu mijenja likove na svojoj pozornici. Naime, u dijelu 4, 27-39 koristi tehniku dvostruke pozornice izvještavajući o reakciji Isusovih učenika pri njihovu povratku na središnju pozornicu kod zdenca, dok s druge strane, žena odlazi iza pozornice prema selu.

Vidjevši Isusa gdje razgovara sa ženom apostoli se začudiše. Dakako, znali su da se radi o ženi pripadnici samaritanskog naroda. Uzimajući u obzir sve prije rečeno o odnosima Židova i Samaritanaca a još više o odnosu muškarca prema ženi reakcija apostola sasvim je razumljiva. U njihovim je očima moralo biti skandalozno vidjeti učitelja kako nasamo razgovara sa ženom i još k tomu Samarijankom. Takvo nešto moglo bi se još očekivati od običnih ljudi ali od učitelja??? No, ipak se ne usuđuju Isusu ništa prigovoriti niti ga pitati za bilo kakvo pojašnjenje.

28 Žena ostavi svoj krčag pa ode u grad i reče ljudima: 29 "Dođite da vidite čovjeka koji mi je kazao sve što sam počinila. Da to nije Krist?" 30 Oni iziđu iz grada te se upute k njemu.

Srce koje je napokon pronašlo ono što je tako dugo i željno čekalo nema vremena za gubljenje. Iskustvo ljubavi, života i sreće pronalazi svoj potpuni smisao samo u dijeljenju s drugima. Žena ostavlja svoj krčag koji je ne samo simbol materijalne vode za kojom njezino biće više ne žeda i za kojom više nema potrebu, ostavlja i svu svoju prošlost, sva svoja traženja i nadanja koja su se konačno ispunila. Ženino svjedočanstvo je trostruko:

- Poziva svoje sunarodnjake da dođu i vide
- Donosi svoje osobno iskustvo kao temelj svoga svjedočanstva
- Postavlja pitanje, može li Isus biti Mesija.

Vjera Samarijanke temelji se na osobnom susretu s čovjekom koji poznaje svu njezinu prošlost. S čovjekom koji je prodro u najdublje dubine njezina bića, otvorio vrata srca i darovao živu vodu koja je zauvijek ugasila njezinu žeđ. Ovo osobno iskustvo susreta s njim omogućilo joj je da u Njemu otkrije Mesiju, dade svoj odgovor vjere i

Susret na zdencu (Iv 4, 1-42)

---

posvjedoči za njega. Na taj način Samarijanka postaje prva misionarka. Žena koja će prva posvjedočiti i k Mesiji dovesti svoje sumještane.

³¹Učenici ga dotle nudili: "Učitelju, jedi!" ³²A on im reče: "Hraniti mi se valja jelom koje vi ne poznajete." ³³Učenici se nato zapitkivahu: "Da mu nije tko donio jesti?" ³⁴Kaže im Isus: "Jelo je moje vršiti volju onoga koji me posla i dovršiti djelo njegovo."

U četvrtom Evanđelju Bog je često opisan kao onaj koji je poslao Isusa (usp. 5,23-24.30), a Isusovo poslanje kao vršenje volje Božje i njegovih djela (usp. 5,30.36; 36; 6,38; 10,37-38). U dijalogu sa svojim učenicima Isus ostaje pomalo stran i nerazumljiv. Riječ je o načinu pomoću kojega usmjeruje dijalog prema naprijed. Međutim, premda su bili s Isusom, nerazumijevanje Isusove hrane od strane učenika jednako je kao i ženino nerazumijevanje vode. Isusova hrana jest vršiti volju onoga koji ga je poslao te dovršiti djelo njegovo. Već Pavao (Rim 8,3; Gal 4,4) i sinoptička evanđelja Isusa gledaju kao Očeva izaslanika. Međutim, Ivan to napose naglašava (3,17; 5,24.36-38; 8,42; 9,7; 11,42, 17,8.21-25). Krist dolazi od Oca ili od njega silazi. Govori Očeve riječi i čini Očevu volju, što ovdje znači da čini Očeva djela. Vjera je u tome da ljudi u njemu prepoznaju onoga kojega šalje Otac. Navedenom sinovljevu poslanju kasnije će biti pridruženi i apostoli.

³⁵Ne govorite li vi: 'Još četiri mjeseca i evo žetve?' Gle, kažem vam, podignite oči svoje i pogledajte polja: već se bjelasaju za žetvu. ³⁶Žetelac već prima plaću, sabire plod za vječni život da se sijač i žetelac zajedno raduju. ³⁷Tu se obistinjuje izreka: 'Jedan sije, drugi žanje.'³⁸Ja vas poslah žeti ono oko čega se niste trudili; drugi su se trudili, a vi ste ušli u trud njihov."

Nalazimo se pred redcima koje nije lako razumjeti. Isus govori o žetvi i poslanju svojih učenika. Naglasak je na radosti sijača i žetelaca koji sabiru plod za vječni život, tj. plod svojega misijskog poslanja. Slika koju donosi Isus eshatološkog je značenja, poput parabole o gorušičinom zrnu (Mt 13,30.39-42). Naime, kako u SZ tako i u NZ žetva je slika eshatološkog suda i spasa. Redak 38. nije samo pogled u budućnost nego u sebi krije i retrospektivni smisao. Riječ je o duhovnoj žetvi kojoj su prvina Samarijanci kao što je naznačeno u 30. retku. Žeteoci o kojima Isus govori jesu apostoli, a sijači oni koji su im prethodili, patrijarsi i proroci, Zakon SZ i napose Isus.

Susret na zdencu (Iv 4, 1-42)

---

³⁹ Mnogi Samarijanci iz onoga grada povjerovali su u njega zbog riječi žene koja je svjedočila: "Kazao mi je sve što sam počinila." ⁴⁰ Kad su dakle Samarijanci došli k njemu, moljahu ga da ostane u njih. I ostade ondje dva dana. ⁴¹ Tada ih je još mnogo više povjerovalo zbog njegove riječi ⁴² pa govorahu ženi: "Sada više ne vjerujemo zbog tvoga kazivanja; ta sami smo čuli i znamo: ovo je uistinu Spasitelj svijeta."

R. 39-42 model su svjedočanstva i vjere u četvrtom evanđelju: svjedok koji svjedoči i privodi k Isusu biva zamijenjen osobnim iskustvom i susretom s Isusom. Evanđelist prikazuje teološki razvoj vjere kao i dva različita stava s obzirom na vjeru, pozitivan stav Samarijanaca i negativan stav Židova iz Jeruzalema koji, za razliku od Samarijanaca, u Isusu ne prepoznaju Mesiju te ne daju svoj odgovor vjere.

Riječi Samarijanaca: *Sada više ne vjerujemo zbog tvoga kazivanja; ta sami smo čuli i znamo: ovo je uistinu Spasitelj svijeta*, odraz su Ivanove teologije prema kojoj se svi moraju osobno susresti s Isusom. Prvotna vjera Samarijanaca temeljila se na ženinoj riječi koja je dala osobno svjedočanstvo o Mesiji - čovjeku koji joj je rekao sve što je počinila. Međutim, jednom probuđena vjera ne može ostati pasivna niti statična. Naprotiv, budi želju i pokreće čovjeka na osobni susret s Isusom te stjecanje vlastita iskustva. Na kraju izvještaja sve osobe dolaze ujedinjene: Isus, apostoli, žena i Samarijanci. Ono što ih ujedinjuje jest vjera u Isusa kao Mesiju.

Ovaj izvještaj vjerojatno je odraz Ivanove povijesti po kojoj su Samarijanci pristupili zajednici Isusovih vjernika zajedno sa Židovima. Međutim, temelj ovakvom zaključku nalazi se ispod površine izvještaja. Mnogo je očitije da je ovaj izvještaj nastavak teme o nadomještanju (u ovom slučaju hramskog bogoštovlja) te kontrast između otvorenije vjere Samarijanaca i nedostatne vjere onih u Jeruzalemu (2,23-25) ili Nikodema.

U 22. r. bilo je rečeno kako spasenje dolazi od Židova. Međutim univerzalizam spasenja jedna je od svojstvenih crta ivanovskih spisa koja se poput crvene niti provlači cijelim Evanđeljem (1,29; 3,16; 11,52; 1 Iv 2,2).

U Ivanovu izvještaju Mesija ne dolazi samo izabranom izraelskom narodu. Naprotiv, dolazi svim ljudima a napose marginaliziranima i odbačenima. Žena

Susret na zdencu (Iv 4, 1-42)

Samarijanka postaje svjedok Isusa Mesije. Ona koja je od Židova bila odbačena, a od svojih mještana, poput svih ostalih žena smatrana bićem niže vrijednosti, postaje prva navjestiteljica Mesijanske riječi. Prva koja će povjerovati, nošena vjerom potrčati i cijelom gradu navijestiti onoga kojega su dugo iščekivali. One koji žedaju za vodom života i ljubavi dovest će na izvor vode žive. Na taj način ne biva osuđena kao jedna grešnica. Naprotiv, postaje model rasta vjere i njezin autentični svjedok.

Na kraju možemo reći kako prvotni interes ovog biblijskog izvještaja nije povijesnost u smislu dokazivanja je li se povijesno dogodio susretu na zdencu ili ne. Prvotni smisao je prikaz obraćenja Samaritanaca i njihov rast u vjeri.

Drage sestre usuđujem se nakon ovog kratkog promišljanja o susretu Isusa sa Samarijankom, danas na dan osnutka naše Družbe, reći kako je naša Majka Utemeljiteljica bila poput žene Samarijanke. Dakako, svoju tvrdnju ne temeljim na misli o ženi Samarijanki kao grešnici niti nevjernici. Naprotiv, na Samarijanki kao ženi tražiteljici izvora žive vode, trajno žedne ljubavi i života,

koja, kada ga je jednom pronašla, utažuje svoju žeđ, srce ispunja ljubavlju te postaje gorljiva donositeljica žive vode svima koji za njom žedaju.

Tijekom svoga života, napose u danima mladosti, vremenu odrastanja, izgradnje svoje osobnosti i identiteta naša je Majka neumorno tražila ovaj izvor žive vode. Njezino je srce žeđalo za nečim višim, osjećalo je trajnu žeđ za puninom, smislom, srećom, istinskim životom, ljubavlju, voljom Božjom... za svime onime što je bilo duboko utkano u dubinu njezina bića, kao i bića svakoga čovjeka, a što nije mogla pronaći u ovome svijetu niti u bilo kojem stvorenju jer jedini koji može utažiti našu žeđ jest upravo Onaj koji nam ju je i darovao kao put i sredstvo koje će nas dovesti k njemu.

Izvor žive vode pronašla je u vječnom izvoru Srca Isusova. Srca iz ljubavi prema nama na križu probodena kako bi upravo iz njega potekla voda za život vječni. Iskustvo

Susret na zdencu (Iv 4, 1-42)

---

ljubavi i sjedinjena sa svojim Izvorom nije ju zaustavilo jer smisao, vrijednost i cilj ljubavi nalazi se u njezinu dijeljenju. Naprotiv, poput žene Samarijanke ostavila je svoj krčag i pohitila u susret čovjeku. Tolikim napuštenima, osamljenima i ostavljenima, žednima ljubavi, dobrote, tople riječi, zagrljaja... Vodu koju je jednom zauvijek pronašla donosila je i njome gasila žeđ svima koji su je bili žedni. K izvoru ljubavi Srca Isusova donosila je ne samo svoje sumještane Riječane. Neumornim koracima tražila je duše potrebne i žedne Boga te poput Samarijanke dovodila ih k Izvoru – Isusu. Postala je misionarka ljubavi Kristova probodena Srca i njegova do smrti vjerna svjedokinja.

Najljepši cvijet izrastao na ovom izvoru jest naša Družba u kojoj i danas nastavlja strujati ovaj izvor žive vode. Danas na zdencu susreta Isusa i Majke Utemeljiteljice dolazimo i mi sa svojim vrčevima kako bismo opet iznova zahvatile vodu i njome utažile žeđ tolikih koji i danas za njom istinski žeđaju.

No, prije svega danas se želimo prisjetiti i u svom srcu obnoviti naše osobne susrete s Njim. Koliko smo puta do sada, u to sam duboko uvjerena, žeđale za vodom. Toliko smo puta lutale pustinjama ovoga svijeta, ali i pustinjama svojega srca. Iznemogle, gladne i žedne tražile smo izvor vode koja bi mogla ugасiti žeđ i ispuniti prazninu koja se srce zove. U tim smo traženjima nalazile kojekakve izvore, možda se ponadale da je upravo to izvor koji tražimo, zahvatile vodu iz njega i utažile privremeno svoju žeđ, vjerujući kako se ona nikada više neće vratiti. No, ona se vraćala uvijek iznova te bivala sve jača i jača. Vjerujem da danas svaka od nas, u svom sjećanju i srcu, iznova proživljava svoj osobni susret s Isusom na zdencu. Susret s Onim koji je od nas zaiskao piti kako bi nas doveo do izvora svoga Srca.

Poput Samarijanke i Majke Utemeljiteljice zahvatimo danas svježu, bistru izvorsku vodu koju nam Krist daje! Utažimo svoju žeđ ali i pohitimo k onima kojima nas On šalje. Ne bojmo se ostaviti svoj krčag, svoje potrebe za svim materijalnim vodama, svoje prošlosti koje su bile daleko od ovoga izvora. Oslobodimo se svih strahova i predrasuda od mogućih krivih shvaćanja, prozivanja i osuđivanja jer ona su protivna svakoj ljubavi. Poput Isusa pristupimo čovjeku naše današnjice, svima onima koji se nalaze na rubu, daleko ne samo od Boga nego i brata čovjeka. Svima onima koji se boje pristupiti i zatražiti malo vode. Svima koji se zbog razočaranja, strahova i velikih rana

Susret na zdencu (Iv 4, 1-42)

---

boje izaći iz samih sebe, podijeliti bol i otvoriti se ovom Izvoru. Pristupimo i popijmo zajedno s njima čašu njihove vode kako bismo ih zatim doveli Onomu koji jedini može dati vodu od koje neće žednjeti nikada više. Ne bojmo se pri tome krivih osuda i pogleda punih zaprepaštenja jer slijedimo Krista koji ja nadišao sve zidine koje su razdvajale ljude. Poput Isusa ne bojmo se na prvome mjestu staviti čovjeka i njegovo ljudsko dostojanstvo. U ljubavi prema Bogu i čovjeku budimo rušitelji socijalnih, vjerskih, etičkih i ekonomskih zidina, a ne njezini graditelji.

Samarijanci su povjerovali riječi i svjedočanstvu žene te su osobno susreli Isusa i u Njemu pronašli izvor vode za kojim su žedali. Mnogo, mnogo je onih koji su povjerovali riječi, ali još više djelima i osobnom svjedočanstvu naše Utemeljiteljice. Iz iskustva znamo kako danas govor o Bogu više ne privlači, nije zanimljiv, ne biva slušan od strane onih kojima je upućen. Kako, dakle, današnjem svijetu navijestiti i približiti Riječ Božju? Kako ih dovesti do ovoga Izvora? Dakako samo riječima koja su plod osobnog susreta s Njim, djelima koja su svjedočanstvo Njegove ljubavi, autentičnim životom i srcem u kojem ima dovoljno mjesta za svakoga čovjeka. Srcem koje zna slušati i razumjeti bez osuđivanja i moraliziranja. Srcem koje je sposobno ljubiti, jer je pronašlo i iskusilo Ljubav.

Uzmimo stoga, drage sestre, svoje vrčeve, nije važno jesu li veliki ili mali, drveni ili kameni, novi, popucali ili istrošeni. Dođimo s njima na izvor Kristova Srca čije ime nosimo, zahvatimo vode i po primjeru Majke Utemeljiteljice donosimo je svima koji za njom žedaju.